

Od emócií k poznaniu – Eduma, n.o.

Cez storytelling k inklúzii – Vnímavá škola

Závěrečná práca

Bratislava 2018

Mgr. Hajnalka Lanczová

Vnímavosťou k poznaniu

Hajnalka Lanczová

Vnímavosť... čo všetko to slovo obsiahne? Vnímavosťou môžeme rozumieť postoj, ktorý zaujmeme voči potrebám iných. O aké potreby ide? Okrem fyziologických potrieb, potrieb bezpečia a istoty sú dôležité aj iné potreby ako napr. potreba lásky, prijatia, spolupatričnosti, potreba uznania a ocenenia až po potrebu sebarealizácie. Často sa stretávame so slovným spojením deti so špeciálno-výchovnými potrebami. Potrebujú tieto deti niečo iné ako ostatné deti? Podľa môjho názoru neexistujú žiadne deti so špecifickými potrebami. Každé dieťa má právo na rovnaký prístup. Samozrejme existujú deti, ktoré majú nejaký hendikep či telesný alebo duševný. Tieto rozdiely by sme mali vnímať ako výzvu a formu obohatenia a mali by sme všetky deti považovať za šikovné svojím vlastným spôsobom.

Pracujem ako sociálny pedagóg a vychovávateľka na základnej škole. Aj na našej škole máme žiakov, ktorí sa „odlišujú“ od ostatných farbou pleti, pochádzajú z iných štátov, kultúr alebo majú telesné postihnutie. Samozrejme robíme všetko preto, aby sa tieto deti cítili čo najlepšie v našej škole. To bol aj jeden z dôvodov, prečo sme sa zapojili do programu „Vnímavá škola.“

Práca so storytellingom

Na začiatku tohto projektu som mala obavy, či dokážem pracovať s online živou knižnicou a kde „odučím“ dve hodiny so storytellingom, keďže pracujem na škole ako sociálny pedagóg a vychovávateľka a neučím žiadne predmety. Po dohode s triednou učiteľkou som v 7. B triede pustila živú knihu - Maťa, ktorý má telesný hendikep. Žiaci pozorne počúvali a pozerali príbeh Maťa, napriek tomu, že sme zo začiatku mali problém s internetom. Po videu nasledovala diskusia. Žiaci Maťa obdivovali za to, čo všetko dokáže a ako dobre sa začlenil medzi „zdravých“ ľudí. Prekvapilo ich, že Maťo si vie zaviazať šnúrky na topánkach. Hlavne dievčatá zostali smutné, keď hovoril o strachu z toho, že si nenájde partnerku, že zostane sám. Žiakov zaujímalo, ako zvládne Maťo bežné denné činnosti. Dala som im za úlohu napísať list Maťovi, žiaci by ho radi privítali na našej škole a osobne sa ho opýtali na to, čo ich zaujíma. Na druhej hodine sme pracovali s videom Veroniky. V súvislosti so scitlivovaním žiakov som použila otázky z rámcovej metodiky pre žiakov základných a stredných škôl, oblasť: telesné, zdravotné a zmyslové postihnutie.

Žiaci vnímali ako prekážky, ktoré musia denne prekonávať ľudia ako Veronika a Mat' o, obyčajný nákup, ďalej výber partnera, ťažkosti s obliekaním, pohľady ľudí. Nevedeli si predstaviť život s hendikepom, nemohli by robiť to, čo teraz, napr. hrať na gitare, veslovať. Rozhovorili sa o svojich blízkych, známych, ktorí majú tiež nejaké postihnutie. Spomenuli aj nášho žiaka Paťka, ktorý má muskulárnu svalovú dystrofiu a je na vozíčku. Opýtala som sa žiakov, ako by prijali do triedy spolužiakov ako Veronika, Mat' o alebo Paťko na vozíku, čo by si o nich mysleli? Páčila sa mi úprimná reakcia jednej žiačky, ktorá povedala: „Možno by som sa ich zo začiatku bála, nepoznám ich, neviem akí sú, môžu byť dobrí, ale aj zlí. Potrebovala by som ich najprv spoznať.“ Ona ich neposudzovala podľa postihnutia, ale ako každého „normálneho“ žiaka. Na začiatku je tam to postihnutie, ktoré vnímame, ale aby sme spoznali toho druhého, možno budeme musieť vystúpiť z našej komfortnej zóny a vytvoriť medzi sebou nejaký vzťah. Bez vzťahu sa nemôžeme bližšie spoznať. A potom už môže nastať prijatie. Každý má potrebu byť prijatý, patriť niekam. A hlavne deti s hendikepom, ktoré s tým môžu mať problémy.

Hovorím aj z vlastnej skúsenosti. Narodila som sa s vyklíbenými nohami. Po narodení som bola od pása dole zasadovaná, neskôr som mala strojček. Na dedine som bola rarita, niektorí ľudia ma zo zvedavosti v kočiку odkrývali, aby sa pozreli, čo to mám na tých nohách. Keďže sme bývali blízko základnej školy, mohla som chodiť sama po svojich, nemuseli ma rodičia alebo starí rodičia nosiť do školy. Bola som oslobodená od telesnej výchovy. Okrem plávania a bicyklovania som mala ostatné športy zakázané. Po skončení základnej školy som ako žiačka so zníženou pracovnou schopnosťou (ZPS) nastúpila na strednú odbornú školu pre telesne postihnutú mládež do Bratislavy na Mokrohájsku. Prežila som tam na internáte 3 roky. Vyučila som sa za krajčírku. Pamätám si, že keď som tam nastúpila a videla tam dievčatá a chlapcov v mojom veku s rôznymi postihnutiami, bez končatín, s popáleninami na tvári, na vozíku, s barlami, trpasličím vzrastom, pomyslela som si, že ja tu nevydržím medzi takýmito deťmi. Odrazu som už nebola ja tá iná, keďže na mne moje „postihnutie“ nebolo vidieť, ale ja som videla ostatných ako odlišných. Našťastie ma to nedržalo dlho a keď som sa s ostatnými spoznala a prijala som ich takých, akí boli, prežila som šťastné tri roky môjho života. Spoznala som rovesníkov, ktorí boli zo všetkých kútov vtedy ešte Československa, s ktorými som v kontakte dodnes. Vznikli vzácne priateľstvá medzi nami. Boli sme tam s rôznymi ľahšími, ale aj ťažšími postihnutiami. S Petrou z Ostravy sa často navštevujeme. Jej pri pôrode vyklíbili rameno, má doživotné následky. Napriek tomu vedie plnohodnotný život, vydala sa, má dve úspešné deti, pracuje a ako hobby s tou poškodenou rukou šije výrobky s

patchworkovou technikou. Ďalšia kamarátka Michaela z Bratislavy, ktorá dnes žije na Morave, má od narodenia silnú cukrovku. Dnes už bohužiaľ nevidí, prišla aj o jednu nohu a je odkázaná na vozík a pomoc svojho jediného syna, ktorý jej robí asistenta. Ingrid z Popradu, ktorá má od narodenia DMO a je na vozíčku, vytvára nádherné veci paličkovanou technikou, vyhráva súťaže v paličkovaní. S Angelikou zo Starej Ľubovne a Ivicou z Trebišova som bývala na jednej izbe. Prvá má poruchu rastu, druhú v šiestich rokoch zrazilo auto a zanechalo to na nej následky. Obidve sú napriek tomu vydaté a pracujú. Majka z Cífera, ktorá má tiež problémy s nohami, spolu so mnou ukončila vysokú školu, pracuje v knižnici, má dve šikovné deti. S ostatnými som tiež v kontakte, ale sú aj také, o ktorých nič neviem. Sú to životné príbehy ozajstných ľudí so svojimi radosťami, trápeniami. Za múrmi internátu medzi „svojimi“ sme sa cítili v bezpečí, seberovní, ale tam vonku to už také ružové nebolo. Veľakrát sa nám stalo, keď sme sa vybrali do mesta a cestovali sme MHD, že sa nám vysmievali zdravé deti. Alebo keď sme boli v PKO na diskotéke a povedali sme, že sme z Mokrohájskej, viac pre nás neprišli tancovať. Ako keby sme mali nejakú nákazlivú chorobu. Zdravý človek si nevie predstaviť obmedzenia, ktoré musia prekonávať osoby so zdravotným postihnutím. Obyčajný nákup potravín, vybavovanie na úradoch, cestovanie im robí problémy. Veta: „Som zdravotne ťažko postihnutý...“ na prvý pohľad v nás evokuje, že sa domáhajú špeciálneho zaobchádzania. V skutočnosti im však ide o to, aby mohli žiť svoj život a mať práva ako zdraví ľudia. Nechcú nič špeciálne, chcú len to, čo my „zdraví“ máme a čo je pre nás samozrejmosťou.

Po vypočutí príbehu Maťa aj Veroniky, sme si to plne uvedomili. Obidvaja hovoria, že sa všetko dá, ak človek chce, netreba hľadať výhovorky, vždy sa cesta nájde. Na druhej strane, obidvaja majú strach, že zostanú sami, každý potrebuje niekoho vedľa seba. Súhlasím s Maťom, ktorý tvrdí, že je dobrá vec odlišovať sa, že ľudia majú mať okolo seba ľudí s nejakou inakosťou, pretože nás dokážu niekam posunúť. Hlavné je pozitívne myslieť. Každý deň vychádza slnko, treba dať ľuďom novú šancu - každý deň. Skúsme ich pochopiť, prijať ich medzi seba. Ved' o nič iné im nejde ako o naplnenie základných ľudských potrieb, kam patrí aj prijatie, uznanie; presne tak, ako aj nám ostatným „zdravým“ ľuďom. V škole, kde pôsobím sa snažíme viesť deti k tomu, aby boli vnímavé a citlivé voči inakosti a svojmu okoliu. Nechceme, aby to brali ako povinnosť, ale ako samozrejmu súčasť života. Chceme, aby z našej školy odchádzali žiaci plní vedomostí, ale aj ako ľudia s vysoko morálnymi hodnotami. Aby z nich boli dobrí, čestní, charakterní, vzdelaní, tvoriví, aktívni, samostatní a iniciatívni ľudia so zodpovednosťou voči sebe i svojmu okoliu.

Našťastie sú tu medzi nami ľudia ako Matej, Veronika a ďalší, ktorí nás dokážu inšpirovať, obohatiť, otvárajú ľuďom oči, aby sa ľudia prestali báť, keď ich stretnú a začnú brať veci prirodzene. Snažia sa, aby tu niečo po nich zostalo. Sú pilierom, majú svoje miesto v rodine, živote, práci, spoločnosti. Môžeme si z nich zobrať príklad, že napriek neľahkému osudu chcú pomáhať a pomáhajú iným. A to je obdivuhodné.

Na otázku: Ako môžeme prispieť k lepšiemu životu ľudí ako Maťo , Veronika, Paťo? - som od žiakov dostala odpoveď : že ich prijmem medzi seba, budeme k nim tolerantní a budeme im pomáhať, veď ony potrebujú to isté, čo potrebujeme my. Navrhli, že by mohli vyrobiť výrobky na technickej výchove a tie by sa predávali počas vianočného predaja hand-made výrobkov na našej škole. Výťažok z predaja by sme venovali nášmu žiakovi Paťovi.

V práci so storytellingom určite budem pokračovať, žiakov táto forma zaujala. Cez príbehy sa naučíme ľahšie sa vcítiť do iných, posilníme emocionálnu inteligenciu, formujeme postoje k ľuďom s prekážkami, búrame predsudky a kultivujeme dobro v nás.

Príloha: list pre Maťu

voj maťu.

Sme žiaci 7.B triedy zo Základnej školy J. Fándlyho v Lereči. Väčša sme si počas hodiny posreli Tvoj príbeh. Veľmi nás zaujal. Obdivujeme Ťa za to, ako zvládaš svoju situáciu. Mnohí z nás si takýto život nevieme predstaviť. V hlavie nám vrie množstvo otázok, na ktoré by sme (sa) radi dostali odpovede. So posreli filmovej ukážky sme sa o Tvojom hendikepe rozprávali, ale boli to len naše názory na danú situáciu. Preto, Ťa touto cestou pozývame medzi nás. Chceme sa o Tvojom neľahkom živote dozvedieť priamo od Teba viac. Veríme, že si na nás nájdeš čas

7.B

Loňo
Mina
Misa
lati
Damian
Lefi
Hana
Eva
Maxim :D
Pati
Viki
Linda
Katarína
Tomáš
Alexandra
Bohus
Levka ♡
Lucia
Vlado
Adam
Andrej
Lydia ♡
Riko